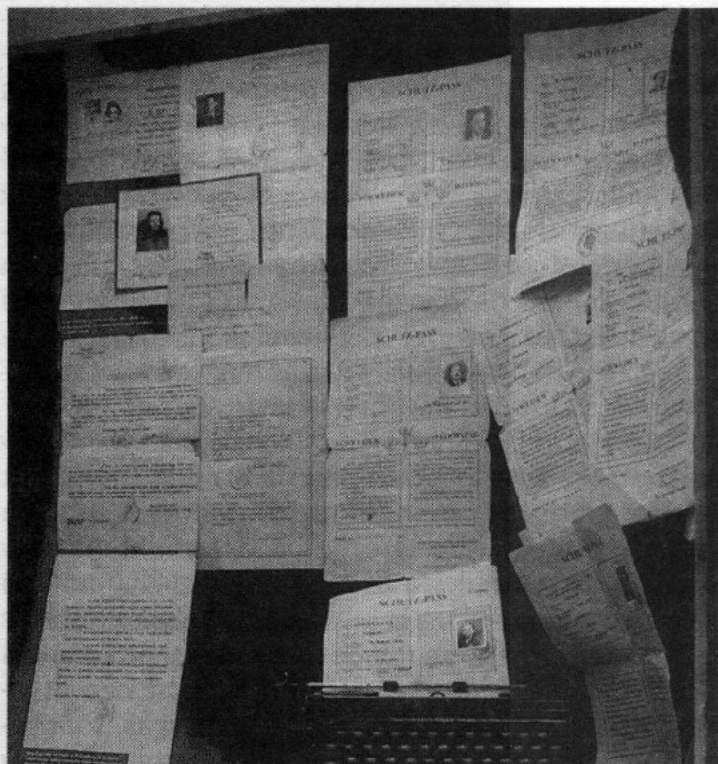

Raoul Wallenberg-emlékmű készül Londonban...

Londonban emlékművet készülnek állítani Raoul Wallenberg tiszteletére, aki svéd diplomataként a második világháború alatt budapesti zsidók ezreinek életét mentette meg. 1944 júliusában, amikor Raoul Wallenberget a Svéd Követség első titkáráként¹ Budapestre helyezték, a magyar főváros Hitler csapatainak megszállása alatt állt, majd a németekkel szövetséges nyilaskeresztesek kerültek uralomra. Budapest ekkor még 230 000-es lélekszámú zsidóságára hasonló sors várt, mint a magyar vidékről már elhurcolt 437 000 hittestvérükre: deportálás és halál Auschwitzban. Budapestre érkezése után Wallenberg rögtön munkához látott. Igazolványokat és menleveleket állított ki. Még a deportáltakat szállító marhavagonokból is mentett ki embereket, az „erőltetett menetben” Ausztria felé terelt tömegnek pedig ennivalót osztott. A magyar fővárosban svéd zászlóval mentesített, úgynevezett védett házakat nyitott. Az ő kemény ellenállása és a németekkel szembeni állhatatossága révén sikerült megmenteni a budapesti gettót és annak mintegy 70 000 lakóját.

Annak ellenére, hogy több, mint százezer ember életét mentette meg, a Szovjet Hadsereg elhurcolta. Többé senki sem látta; vélhetőleg hitelt kell adni annak a jelentésnek, miszerint 1947-ben a szovjet bírónők valamelyikében kivégezték.

E hős férfi tiszteletére emlékművet kívánnak állítani Londonban a Great Cumberland Place nevű téren, közel a svéd nagykövetség épületéhez és a Marble Arch (Márvány Boltív) Zsinagógához. Az emlékmű felállítási és karbantartási költségeinek fedezésére

A Raoul Wallenberg által 1944 második felében kiadott, mintegy tízezer svéd menlevél („Schutz-Pass”) közül néhány és egy írógép, amely a svéd diplomata irodájában volt használatban – a Filantróp Társaság által szervezett 1992-es budapesti Wallenberg-kiállítás egyik tárlójából.

Kovács Tamás felvétele

Wallenberg Alapítvány alakult, elnöke Sir Sigmund Sternberg.²

A londoni **AJR Information**

1996. júniusi számából

... és Torontóban már fel is állították

Kanada egyetlen tiszteletbeli állampolgára Raoul Wallenberg, a svéd diplomata, aki Budapesten a második világháború alatt zsidók tízezreit mentette meg a náciaktól. A torontói Earl Bales parkban (North York kerületben) fog állni szeptember 8-ától a Torontóban élő művész, Ernest Raab három méter magas gránit és bronz kompozíciója, Wallenberg mellszobra.

Maga a művész tinédzser volt Budapesten, amikor a harmincegy éves Wallenberg – az általa megmentettek szavaival élve: – „csodákat tett”. A gyermek Raab számára mindenesetre már későn érkezett: „1944. július közepén, amikor ő megjött³, az én szüleim, nagyszüleim és a nővérem már nem voltak az élők sorában; később tudtam meg, hogy füstté váltak – mondta a művész. – Wallenberg azzal a céllal érkezett, hogy a maradék magyar zsidóságot, a Budapestről még el nem hurcoltakat

megpróbálja megvédeni. Egyszer láttam őt, amikor kenyeret csempészttem be az egyik svéd védett házba.”

Az emlékmű felállításának költségeit a torontói Raoul Wallenberg Emlékbizottság fedezi. Az avató ünnepségre Kanadába várják Svédországból Nina Lagergren asszonyt, Raoul Wallenberg féltestvérét.

A torontói The Globe and Mail
1996. augusztus 30-i számából

JEGYZETEK

¹ Tévedés. Raoul Wallenberg nem viselt ilyen magas funkciót.

² A hetvennégy éves Sir Sigmund Sternberg a Keresztények és Zsidók Nemzetközi Tanácsa Végrehajtó Bizottságának elnöke.

³ Wallenberg egészen pontosan 1944. július 9-én érkezett Budapestre.